THE POETRY OF ALEXANDRU MUSINA. CONTRASTS, EXPECTATIONS, EFFECTS

Iulian Boldea

Prof., PhD, UMFST „G. E. Palade" of Târgu Mureș

Abstract: Beyond the precariousness of everyday life, Alexandru Mușina perceives the universe and the cultural past with an ironic and parodic eye, his poems with an eclectic air being defined by a mixture of acute notation and a volute of the imaginary, of provocative sarcasm and parodic demystification. In fact, Musina's poetry sums up the constant clash between emotions, memory, liveness and the modulations of the text, which is quite spectacular in a "poet of the real" (Eugen Simion), of the dramas of subjectivity and of the configuration of a de-centred reality, transcribed in an authenticist spirit, as a slice of life, of immediate reality, in a writing that is neutral, equidistant, sceptical and cynical at the same time.

Keywords: poetry, notation, contrast, expectations, effects

The books of Alexandru Musina (*Strada Castelului* 104, *Lucrurile pe care le-am văzut*, *Aleea Mimozei nr.3*, *Tomografia şi alte explorări*, *Personae*) reveals the personality of one of the most gifted exponents of his generation, a poet with an acute sensitivity to the precariousness of everyday life, with a sarcasm well tempered by ironic and playful touches. For Mușina, the terrifying is the sign of a disarticulated reality processed in images and calm tones, with "slips of emphasis" and an imagination that "manifests itself mainly on the visual plane, with something of the restlessness of de Chirico's or Dali's imagery" (Romulus Bucur). "Misty romanticism" (Radu G. Țeposu) may be an indication of temperament, from which the exercise of ironic lucidity is not excluded, through which gravity and the sublime are relativised. The direct perception of the real is often intertwined with the register of the anthemic, which confers diaphanousness to objects, a kind of ecstatic reflection, of empathy, which unites banality and illusion in a vaporous representation of eros: „În apa galbenă a Dâmboviţei m-am privit./ Era, cred, toamnă şi mă credeam student./ Credeam că te iubesc, că eşti nebună/ De mine/ Eram aşa cum sunt: gălbui nedefinit./ Oraşul tot se urinează-n mine/ Dar nu îmi pasă.// Ai vrut să mori. Am vrut/ Să simt cum mâna/ Mi se desprinde şi pluteşte peste case. Şi că rămâne/ O mână galbenă la loc.// În apa Dâmboviţei m-am privit./ Ce dacă era toamnă! Ce dacă aveam frunze/ De soc şi de arţar pe faţă!" (*Podul Cotroceni*). In Alexandru Musina's Odes the immersion in the depths of the body and the calligraphy of the emotion of living the infinitesimal of the moment are part of an ironic, serious, oneiric and subliminal scenario, which x-rays the fears of the body and the chiaroscuro of the dream, in a disconcerting, naturalist-surrealist setting, a place of fusion of disparities and antinomies, a space of fragility and trauma: „În înotătoarea rechinului vom găsi/ Bila de cristal a ultimului rege, în spaima copilului/ Otrăvuri venind prin cordoane de sânge, în după-amiezile noastre/ Suspinul umed al celui murind.// Nimic nu iese din plasa subţire a atomilor,/ Nici măcar acest gând atât de amăgitor/ Încât se prăbuşeşte în sine, nimic/ Nu arde dincolo de gardul sfios/ Al celulelor – nici măcar/ Corpul tău desenat pe rulouri fine de ametist.// Sorbind aerul camerei el

continuă/ Să plângă-n plămâni, sorbind carnea tare/ A trupului tău ea continuă să plângă/ În vinele mele, sorbind/ Ceaiul de mentă-al acestei amintiri ea continuă/ Să-mi ardă pântecul întocmai/ Înotătoarei vinete a rechinului encefal" (*Oda a X-a. Osmotica*). The poems thus seem to be radiographs of prosaic objects and scenarios, with fantastic iris, in which the play of appearances and the terrifying intertwine, as the referential, the self-referential and the symbolic sum up the essence of this poetry attracted by phenomenality, by a certain metaphysical vision and by the plastic, carnivalesque spectacle of language and vision.

This reveals a "poetry of contrasts" (Nicolae Manolescu), a mosaic of incompatibilities and contrasts, of expectations and effects, of illusions and contingencies, as in the poem Întâmplare XXI, in which the epic predisposition, the gradual structuring sequences and the dominant atmosphere underline the contrast between the real and the symbolic, between ostentation and semantic camouflage: „Eu sosisem cu marfarul de 4,50/ Îmbrăcat în hainele albe, de gală./ Ea mă întâmpinase cu inima/ Plină de îndoieli ca un cornet cu seminţe./«Tu, neprihănită, i-am zis, ce mai faci/ Liliecii necomunicabili şi sofisticaţi/ Ai grădinilor tale»/ Ea mă privi cu un fel de reproş/ Mirată că nu îi sărut mâna sau nu îi arăt/ Bucuria de a o revedea;/ Apoi îmi desprinse de pe umărul drept/ Un gândac auriu, şi, fără să spună nimic,/ Coborî încet treptele tocite/ Ale centenarei noastre catedrale". The mixture of real and fictional, of everyday language and solemn register, of decentering and polemic spirit leads to "a new attitude towards existence" (Mircea A. Diaconu), to which is added the appeal to self-reflexivity, through which the poet examines his own themes, symbols, procedures, etc.: „Aerul poeziei e blând./ Acţiunea ei începe primăvara: se deschid/ Câteva ferestre şi ies fecioare şi arlechini, se aude/ Un sunet îndepărtat de corn.// Sărbătoarea poate porni: cu inorogi, prapuri, roşii mandoline,/ Cu priviri şi semne tainice. Dacă ziua e lungă/ Vom vedea şi o vânătoare de mistreţi. Dacă nu,/ La amurg vom schimba inele şi jurăminte,// Pe sub pământ, gnomii caută aur./ Pe câmp, ţăranul aruncă grâul./ Pe casă berzele îşi fac cuibul şi se iubesc: un dans/ Caraghios şi plin de gingăşie.// Aerul poeziei e blând. Cândva/ Şi noi am locuit acolo şi am cântat").

Lecţiile deschise ale profesorului de limba franceză A. M. illustrates an epidermic lyricism with words, events and gestures that recompose a parodic, sarcastic, serious image of the phenomenon of commuting, the seven paintings being imposed by naturalness, emotion, power of suggestion, they are "funny by ironic verve, offensive by their often displayed sarcasm, full of nerve and worked with jeweller's finesse", there being little contrast between "the profession of everyday realism, recorded as such, and the careful elaboration of the text, tightened up to stylistic performances close to calophilia" (Ion Bogdan Lefter). Truth, verisimilitude, authenticity, effects reveal the functionality of a lexical mechanism of undeniable flavour and finesse. Lesson six. In the classroom, he exposes the anecdote of a French lesson, the teacher and the students being involved in a tragicomic comedy of learning, through didactic stereotypes, discordances, gaps and delusions. The lyrics express the mystifying power of clichés, fetishized conventions, and ankylosing expectations in an absurd atmosphere of incommunicability and farce: „instrument multilateral cu grijă lipesc/ cartea alb-gălbuie de catalog etamină motive populare/ copiii ăştia au nişte părinţi minunaţi artizanatul local/ exportă în japonia sua germania etc e drept/ îi cam bat îi pun la rînit la cartofi nu-i lasă/ la şcoală îi fac uneori la beţie nu-i nimic/ aceasta-i sarcina mea ce sigur sună blachiul/ pe betonul proaspăt spălat nobila misiune / pluteşte ca o aureolă pe fruntea tot mai înaltă bonjour mes élèves/ bonjour camarade professeur ia te uită iar nu au cretă".

The poet's irony is directed at repressive teaching methods, but also at the parody of communication and education, suggesting the standardization of thought and speech, in a grotesque scenario, drawn with a keen eye for detail: „stai cuminte şi jap instrument indispensabil alb-gălbui deschideţi/ cartea la pagina 13 jap ha ha cum mă iubesc/ instrucţie şi educaţie zicea grasul ăla terorizant jap/ cam demagog dar avea jap dreptate pedagogia avem/ o

datorie de onoare tourner/ a întoarce a învîrti jap a se învîrti dragul meu pune mîna pe carte/ şi nu te rînji la mine jap ha ha nu scrie în frunte/ cum se citeşte ai stai jos bine trei jap au revoir mes élèves/ au revoir camarade professeur uaeiiiii ce entuziaşti/ sînt tinerii ăştia cîtă energie blachiul sună/ cristalin pe betonul proaspăt spălat precis". In the final part of the poem the focus shifts to the teachers' prosaic existence, faithfully recording their conduct, speech and psychology in sober, neutral, referential notations: „iar nu au adus ăştia de sus banii birocraţi/ nu ştiu ce-i munca proşti domnule proşti proşti proşti/ trîntesc catalogul las să cadă/ instrumentul indispensabil alb-gălbui în gura ştirbă şi neagră/ a servietei diplomat 314 la munte sau la mare în orice-împrejurare". *Lecţia a şasea. În clasă* is a truthful, parodic, ironic and self-deprecating portrayal of the comedy of commuting teacher A.M.'s existence, in a balanced compositional cut and setting.

Another vision can be found in the poem *Cele simple*, with a bucolic allure, with an atmosphere of calm, of mimed candour, the poem seeming to be written with a velvety ink of affective memory, in an elegiac and minor tone on the theme of passing, in which seraphic meanings and iridescences unfold: „Cine îşi mai aminteşte de noi? Şi de ce/ Şi-ar mai aminti? Vara e cald, pe Dealul Taberii pasc/ Caii oamenilor. Pe o cocoaşă verde/ Liberi sînt caii. Şi sub buştenii din gară/ Rîmele întemeiază noi colonii.// Un vînt adie dinspre rîu. Miroase/ A flori de munte, a fîn uscîndu-se la soare, a brad./ Păstrăvii-şi amintesc vremuri mai bune,/ Ape mai clare. Dar supravieţuiesc, dar se bucură/ De scurta vară de-acum". Here, the present is enlivened in the crystalline cut of the verse, while the evoked past is populated with ceremonial-ritualistic events and gestures, in which details are evoked with disturbing concreteness and events have fresh reverberations in the mirror of the present. Alexandru Muşina is, in these texts, a poet of hidden essences and of appearances retreated into mystery, the events and gestures evoked, banal, without scope, hiding reflections of a complicated emotion, passed through the rhetoric of the light-hearted: „Cîndva ne-am tolănit amîndoi la soare într-o poiană./ Trunchiul pinilor era roşu, al mestecenilor negru cu alb./ Într-o fustă albastră erai îmbrăcată. Am povestit/ Despre adolescenţă, despre studenţie. Vorbele încercau/ Apa cu talpa lor mică, sfioasă, triunghiulară. – Am privit/ Printr-un ciob afumat eclipsa. Tu ai văzut/ Păsări, fiare, reptile. Un curcubeu.// Cîndva am ieşit cu toţii la plajă. La rîu./ Fetele nu aveau costume de baie. – Am rămas/ Şi noi îmbrăcaţi. Ne-am suflecat pantalonii/ Şi ne-am răcorit picioarele-n apă./ Erau ca nişte pietre. Rozalii. Ca nişte/ Melci de apă dulce. Ca nişte raci/ Scoşi din platoşa lor. Sub un capac de sticlă, subţire".

The pendulum between past and present is, in a way, the proof of an indecision of knowledge, implicitly assumed through the tyranny of time, which blurs the contours of things, abolishes the identity of beings, disfigures physiognomies.

The last sequence of the poem seems to be a return to present time, to the rhythm of elementary and immediate life: „Cine-şi va mai aminti? Leul roşu/ A trecut departe de cer. Leul verde/ A adormit lîngă calea ferată./ E vară acum, totul în ordine:/ Respirăm, funcţionăm, existăm. La ce bun/ Şi-ar mai aminti?". The style of Alexandru Musina's poetry is simple, contrasting, in the regime of expressive austerity. The clarity of the drawing, the elegiac tonality, the summary, expressive notations are the essential qualities of the lyrical text.

Budila-Expres is perhaps the most read and quoted poem by Alexandru Mussina. It is a large, programmatic poem, composed of several paintings, a programmatic poem and, at the same time, illustrative of the poetry of the '80s generation. Budila-Expres is a poetic text made up of six sequences, each focusing on an attitude, on a topos, the creation of an "outraged sensibility, enchanted by the concrete, seduced at the same time by the solutions of intertextuality, with an appetite for integrating totality, in which everything - contradictory states, distinct perspectives - merge. The poem, one of construction, presupposes the existence of different levels of reading, the simplicity being only apparent; only the whole reveals the

poetic substrate engaged in uncovering an absurd and, at the same time, playful everyday life and in constructing meanings to suit it." (Mircea A. Diaconu).

The sequences of the text are stages of an initiatory journey, as said before, in the space of everyday life, in which derision, banality, anonymity of gestures and physiognomies are dominant. In *Introducere* is an elegy of alienation, of loneliness, exposed in terms of sarcasm and relativizing irony. Human existence equates to the reflexes of subversion, the real being a space of damnation and reclusion, set against the precarious solutions of evasion in the sphere of the imaginary: „Cei care m-au iubit au murit înainte de vreme,/ Cei care m-au înţeles/ Au fost loviţi pe la spate şi înmormîntaţi în grabă, cei/ Care mi-au tras la xerox programul genetic au înnebunit/ Şi-şi plimbă în soarele amiezii/ Privirea tumefiată, creierul mirosind a cloroform.// După o iarnă lungă a venit vara caldă,/ Fructele noastre nu au avut timp să se trezească,/ Fructele celorlalţi se vînd la suprapreţ. Dimineaţa/ Ne primeşte totuşi cu braţele deschise, totuşi lumina/ Mai bate în epiderma fanată, totuşi vîntul/ Nu mai aerisește orbitele duhnind de amintiri.// Am pierdut totul. Portarii hotelurilor/ Ne-au uitat, femeile fragede şi aristocrate/ Ne-au uitat, hamalii din gări ne-au uitat şi liftierii,/ Vînzătoarele de flori şi negustorii de nestemate,/ Ne-au uitat străzile, ne-au uitat casele albe/ Pe care urca iedera ruginie a vechii «la bella estate».// Am pierdut totul./ În paradis, în clipa cea repede, în metalul închipuirii/ Nimic din noi n-a rămas. Un avort/ Rapid, aseptic, elegant".

The second part of the poem, Sensation, exposes, in vivid, dynamic images, in alert juxtaposed notations and dreamlike suggestions, a deformed, alienating and proliferating reality, multiplied in the mirrors of a hallucinatory imaginary. There is, here, a pressure of the livid, a fictional counterpoint to the filthy, derisory reality: „Din cînd în cînd trompeta îngerului/ Scoate sunete de fanfară. Din cînd în cînd ne aşezăm la masă / Ciocnim ouă roşii sau pahare de vin, conversăm./ Din cînd în cînd/ Dansăm în semiîntuneric cu femei/ Proaspăt spălate şi mereu stînjenite, din cînd în cînd/ Ieşim în spatele casei, la munte, din cînd în cînd/ Stingem lumina şi transpirăm.// Sau se sparge conducta, vecina ţipă / După poştaşul întîrziat cu pensia, beţivii urinează/ Pe zidul caselor de vizavi, o salvare/Trece uşor pe deasupra inimii şi duce departe/ Cîte un corp solid familiar.// Din cînd în cînd se aude trompeta,/ Maşini greoaie ca nişte hipopotami stropesc/ Pavajul încins, vînzătoarele din cofetării/ Fac strip-tease şi, goale, se bat cu frişcă, din cînd în cînd/ Cîte-un director se umflă ca un balon, se înalţă/ Apoi se sparge, dispărînd din Univers, din cînd în cînd/ Cîte-un afiş/ Multicolor ne promite Noul Ierusalim/În schimbul a treizeci de bani sau al tăcerii.// Sau traversăm zidul putrezit al Grădinii şi culegem / Globuri de aur cu care îmblînzim viitorul, sau deschidem/ Nasturii aerului şi posedăm furioşi/ Trupul cald încă al iluziei.// Din cînd în cînd ne amintim de Gondwana,/ De pelasgii mîncători de scoici, de Cung-Fu,/ Ne amintim de sarea-n bucate, de Rosamunda,/ De vasele din Micene, de sandaua/ Filozofului, din cînd în cînd pomenim/ Nume fără sens, însă dulci/ Inimii noastre: Herbert Read, Marcuse,/ McLuhan, John Berryman, Platon, Eminescu, din cînd în cînd/ Vindem pielea ursului din pădure şi ne/ Cumpărăm jucării". *Context,* the third sequence, reveals the transition from the day-to-day regime of alienating concreteness to the sphere of liberating fiction. The poet offers us some definitions of poetry, represented in a parodic and ironic grid: „Şi apoi mă întîlnesc cu păianjenul blond,/ Cu arlechinul domesticit, cu domnişoara de silicon, / Cu ursuleţul Yoghi, cu marele gagicar./ Toţi mă întreabă despre poezii, toţi mă întreabă/ Cum e noua mea viaţă.// Nu sînt trişti, dar nici veseli. Trăiesc/ Într-un aer de celofan, aşteaptă clipa/ În mare linişte, gata împachetaţi.// Ei mă întreabă despre poezie, acea trebuinţă/ Ţîfnoasă şi plină de ruşine a adolescenţei,/ Despre poezie, precupeaţă grasă şi care/ Ne-a luat pe nimic inimile de puştani şi le-a pus pe aţă,/ Despre poezie, cuvînt plicticos,/ Pe care dicţionarele-l mai pomenesc/ Din conformism şi vocaţie inerţială.// Despre noua mea viaţă în ţinuturile boreale,/ Dincolo de sciţii cei îmbrăcaţi în blănuri,/ Şi, bineînţeles, despre Budila-Express".

Defulare, the fourth part of the poem, is a descent into the hell of reality, into a world of promiscuity and banality of the everyday, where things are captured in their pure inanity and inertia. A world of disaffected meaning is depicted here, in bleak, apocalyptic, almost colours. The sense of heavy referentiality is all the more acute because the statements are equidistant, the notations are neutral, the drawing is clear and unengaged affectively: „Şi noi am călătorit cu Budila-Express,/ Şi noi am văzut feţele stoarse, ca nişte cîrpe ajunse/ La gradul zero al folosirii, ale junelor navetiste,/ Şi noi am simţit fluidul neîncrederii oarbe/ Coborînd ca acidul sulfuric în oase, şi noi am văzut/ Banchetele jumulite de vinilinul/ Din care aborigenii îşi fac portmonee, şi noi / Am descoperit cultul secret/ Al stomacului, sexului şi capului aplecat, şi noi/ Am pătruns în catacombele realităţii,/ În subsolul paginii de ziar şi mai jos de subsol,/ Acolo unde nu mai există decît/ Carnea şi timpul, senzorul obosit.// Şi noi am cules laurii de staniol/ Ai după-amiezelor petrecute-n şedinţe, şi noi/ Am luptat în întuneric cu diverşi/ Dumnezei judeţeni, şi noi am stat / Pe malul fluviului şi am plîns, şi noi am căzut/ Sub mesele negeluite ale cazinoului Paupasse-Oul, am răcnit,/ am expectorat Sofistica rîncedă a acceptării, şi noi/ Am auzit şuierul glonţului pe lîngă urechi/ În Budila-Express".

Part Five, *Filtru*, sums up a sense of revolt against a constraining reality in which freedom of conscience is forbidden, confiscated, the poet inventing the faces of evil, the appearances of a mutilating order that abolishes freedom and the human essence, in revealing and disturbing images, through the expressiveness of dark, vitriolic colours („Atunci au năvălit, izbucnit, explodat:/ fofilatorii şi scatoscotocitorii pontatorii şi antemergătorii/ lingecuriştii şi drogheriştii femeile de cauciuc şi cele evidenţiate/ eşanjiştii şi stahanoviştii alchimiştii şi verslibriştii/ lucrătorii cu gura şi cu despicătura cu mapa şi sapa/ secretarele şi debarasatoarele recţii şi erecţii/ matroanele şi prefecţii balena albă şi pajii/ coafezele şi dormezele brodeuzele şi vibromaseuzele/ liniştitorii şi concasorii puţopalmiştii/ verbali şi funcţionarii municipali contribuabilii/ şi subcontabilii vacile domnului şi seminariştii ac/ tiviştii şi pasiviştii comutatoarele şi prezentatoarele/ mamele patriei şi taţii burduhănoşi cititorii/ de manuale şi meşterii de zăbale animatorii/ şi picolii soioşi scopiţii şi neofiţii scrobiţii/ şi neofaliţii soldaţii de plumb şi poliţaii de carbid/ cu amintirea copilăriei conservată în heliu lichid/ c) Ei mi-au spus, sugerat, ordonat: / TREBUIE E NECESAR SE CERE/ TREBUIE E NECESAR SE CERE/ TREBUIE E NECESAR SE CERE/ TREBUIE (dar eu...jap!) mi-au spus/ E NECE (dar real... buf!) SAR/ Ei/ TREBUIE! mi-au ordonat./ d) „O.K." am zis./ Şi am îmbătrînit"). The poem's ending illustrates the chaotic geography of a world dominated by posters and advertisements, expressing the idyllic image of a counterfeit reality, the advertising utopia not lacking a self-mocking, sarcastic and parodic turn („Afişe imense. Color. Peisage./ În prim-plan, o frumuseţe locală/ Cu basma roz, autentică, şi dinţii/ Întregi şi proaspăt spălaţi. În fundal o fanfară de îngeri/ În costume naţionale"). An ironic and self-mocking journey through a degraded reality, viewed with repulsion, detachment, despair and sarcasm, Budila-Expres is also a poem of refuge in the text, in fictionality, in the subversiveness of the word with its anthemic and negating potential.

The poem *Lykianos* is part of the volume *Personae* (2001), a book of epigrams in which the reader finds Martial's sarcastic verve, contemporary reality being treated in corrosive and ironic tones. Critic Al. Cistelecan observes that Alexandru Mușina "is not a satirist. He does not have the incisive pedagogy of the satirist and does not want to reform or correct morals. His characterology lives from gratuitous, sceptical observation, from the performance as such of 'masks', much more centred on the humour of situations and temperaments than on the 'lessons' to be deduced from them. The muse is a spectator, not a teacher. Here he takes up the Latin form of the epigram and, by an operation of caustic craftsmanship, brings it into the contemporary, selecting from among the heroes of the day. Like Martial, he makes use of fictitious but transparent "names", the pseudonyms being obviously referential. His "characters" are set to parade, on the other hand, in an ancient, Greco-Roman cultural

referentiality, this anachronism allowing him a refined, bookish exercise in classicism." Lykianos is one of the epigrams representative of Alexandru Mussina's sarcastic expressiveness, the character the epigram is about being easily recognizable, through referential and meta-referential suggestions.

A peculiarity of the epigram is the subtle play between appearance and essence, the moralising suggestion barely camouflaged in the text, as well as the permanent slipping between the contemporary referent and the temptation of the travesty of ancient figuration: „Mai mult negustor decît filosof,/ Lykianos a înălţat un altar/ Măruntului retor Neokides, numindu-l/ Zeu al gîndirii. Şi cere/ Fiecăruia obol: cît aur poate să dea, sau pămînt,/ Sau vite. Sau, cel puţin,/ Să-l asculte şi să-l admire numai pe el: preot şi singur urmaş". Alexandru Musina's poem benefits from the stylistics of the genre: the lapidary execution of the moral drawing, the sober notation, the sharp capture of the characteristic feature, the emphasis placed on the revealing detail, the contrasting rigour of the descriptions. Moral judgement is not ostentatiously exposed, it is suggested, allusively exposed, in an expression that seems withdrawn and detached. Irony, a callous wit, bookish echoes and the interplay between fiction and reality are some of the expressive qualities of this text of great stylistic refinement.

Beyond the precariousness of everyday life, Alexandru Mușina perceives the universe and the cultural past with an ironic and parodic eye, his poems with an eclectic air being defined by a mixture of acute notation and volute of the imaginary, of provocative sarcasm and parodic demystification. In fact, Musina's poetry sums up the constant clash between emotions, memory, liveness and the modulations of the text, which is quite spectacular in a "poet of the real" (Eugen Simion), of the dramas of subjectivity and of the configuration of a de-centred reality, transcribed in an authenticist spirit, as a slice of life, of immediate reality, in a writing that is neutral, equidistant, sceptical and cynical at the same time.

BIBLIOGRAPHY

Iulian Boldea, *Istoria didactică a poeziei româneşti*, Editura Aula, Braşov, 2005; Iulian Boldea, *Alexandru Musina. Postmodern Scenographies,* în revista *Studia Universitatis "Petru Maior". Philologia*, nr. 17, 2014; Romulus Bucur, *Poeţi optzecişti (şi nu numai) în anii '90*, Editura Paralela 45, Piteşti, 2000; Matei Călinescu, *Cinci feţe ale modernităţii*, Editura Polirom, Iaşi, 2005; Mircea Cărtărescu, *Postmodernismul românesc*, Editura Humanitas, Bucureşti, 1999; Paul Cernat, *Avangarda românească şi complexul periferiei. Primul val*, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 2007; Al. Cistelecan, *Poezie şi livresc*, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1987; Mircea A. Diaconu, *Poezia postmodernă*¸ Editura Aula, Braşov, 2002; Gheorghe Grigurcu*, Existenţa poeziei*, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1986; Ion Bogdan Lefter, *Flashback 1985: Începuturile „noii poezii"*, Editura Paralela 45, Piteşti, 2005; Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45, Piteşti, 2008; Marin Mincu, *Poezia română actuală. O antologie comentată*, I, Editura Pontica, Constanţa, 1998; Marin Mincu, *Avangarda literară românească*, Editura Minerva, Bucureşti, 1999; Gheorghe Perian, *Scriitori români postmoderni*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1996; Liviu Petrescu, *Poetica postmodernismului*, Editura Paralela 45, Piteşti, 1996; Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, IV, Editura Cartea Românească, 1989, Radu G. Ţeposu, *Istoria tragică şi grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, Editura Eminescu, Bucureşti, 1993; Mihaela Ursa, *Optzecismul şi promisiunile postmodernismului*, Editura Paralela 45, Piteşti, 1999.